

Copyright: Krizsa Katalin, GYÖKNYELVÉSZET

MÁSSALHANGZÓVAL KEZDŐDŐ SZAVAK

R gyökcsoport

héber	oldal	magyar	oldal
RX	949	RX	950
RV	951	RV	952
RB/V	952	RB, RV	955
RC	956	RC, RCs	958
RT, RT	959	RT, RTy	961
RD	962	RD	963
RP/F	964	RP, RF	965
RG	967	RG, RGy	968
RH, RH	970	RH	972
RJ	972	RJ	973
RK, RK/Ch	974	RK	977
RL	978	RL, RLy	979
RN	979	RN, RNy	980
RM	981	RM	982
RR	983	RR	983
RS	984	RS	986
RSz, RSz	986	RSz	987
RZ	988	RZ, RZs	988

R

Az **r** elődje olyan hangzás lehetett, amilyen a lépések visszhangja egy üres teremben (pl. barlangban). E hangzat kemény torokhanghoz hasonló. Ez ugyan nem mássalhangzó, de ha jó hangos, **r**-félének hallatszik. Bár az **r** mindenhol felhangzik a természetben, az ember számára ez volt a legnehezebben kiejthető hang. Bizonyíték, hogy a kisbabák sose képesek kiejteni – s a felnőttek is sokan raccsolnak. Az **r** elterjedését beszédben az utolsó Özönvíz utánra (8-10 ezer év) datáljuk.

A "rossz" R betű

A héber **raá** = rossz. **Rá**-ront, **rút**, kiirt, **rínak** tőle. **Rav** = sok. **Reng**, **rengeteg**. **Rea** = tüdő, ami **rovátkás**. **Roe** = lát, néz – megrémül. **Hor**et = betűt vés – a lezúduló vizek pedig **horhos**-t vésnek.

RX gyök, héber

A héber lila **X** (ájin) a **torokmagánhangzók** közös jele. Az **X** (alef) – amely a héber táblázatokban piros – a lágy magánhangzók közös jele. Lágy magánhangzó a "rendes" (Európában ismert) magánhangzó.

A héber **RX** gyökök közös értelme: *rossz dolgot lát, rossz.*

A héber **RXX** gyökszavak: **róa** = *rossz, rosszall, rosszat tesz*, **raúa** = *megrongált, rozoga, düledező*, **roá** = *rosszaság*.

RX: **râ**, **râá** = *rossz, rosszat tesz*, **ree** = *rivalgás, barát*, **reá** = *barátnő*, **raajá** = *pásztor*, **r'i** = *legelő, trágya, bélsár*, **róa** = *gonoszság, silányság*, **roe** = *pásztor, vezér, legel, legeltet*, **hería** (rúa) = *ujjongott, riadót fújt*.

RX: **raá** = *néz, meglát, jónak lát*, **rai** = *látás, ürülék*, **r'í** = *tükör*, (hogyan) *kinézés*, **roe** = *lát, néz, látmok*. **R** gyökszó: **raá** = *visszariad*.

Az **-xr** képző / rag mindkét nyelvben cselekvő, ráható értelemmel ruházta fel az alapszót. Pl. hat-ár, mot-or – héber: kac-ír = aratás.

RX gyökök, héber táblázat

râ = rossz, rosszul, rosszall, rosszat tesz	roá = rosszaság	RXX
--	------------------------	------------

raúa = megrongált, rozoga, düledező ri'úa = megrongálás			
		róa = rosszaság, gonosz-, silányság	RX
raá = legelt, legeltetett, barátkozott, rossz, rosszaság, gonoszság, rosszat tett			
	reá = barátó	hería (rúa) = ujjongott, kürtölt, riadót fújt	
	ree = rivalgás, fele-, barát	roe = pásztor, vezér, legel, legeltet	
		r'i = legelő, trágya, bélsár	
raá (x) = meg-, látta, nézte, jónak látta, ragadozó madár (bibl) rá-ró			RX
	r'e! r'i! (x) (hn, nn) = nézd, lásd!	roe (x) = előre-, lát néz, látnok	
rai (x) = kinézés, látás, ürülék		r'í (x) = tükör, (hogyan) kinézés	R'X
	reá, ré'á (x) = tüdő		
raá (2π) = visszariad			Rx

Rauá = megrongált (rau-vá: rossz), ri'úa = rongálás (riu-va: rontva).

Hatraá = riadó (hat rossz rá).

Hit-roéa = szétesik, megrongálódik, *barátkozik*. Azonos szóalak nagyon eltérő jelentéseinek az az oka, hogy itt a *lármázás a lényeg*. A csatakiáltás és rombolás is zajos, veszély esetén a jóbarátot is riasztják – s találkozáskor a távolságok miatt is – örömben ujjongva kiabálni szoktak. A pásztorok, közös legelőkön általában összetartanak: barátok.

R'e = nézd! **reá** = tüdő. Ismét eltérőnek fogalmak közös hangalakja. Magyarázat: már az ősember is észrevette, hogy az elejtett vad elfogyasztása néha az egész horda megbetegedését okozhatja. Mivel a zsákmányt, a szétosztás előtt, mindenképp fel kell darabolni, a tüdő állapotát szokták alaposan megvizsgálni. Hogy biztosak legyenek benne: az étkezésre szánt vad egészséges volt.

RX gyök, magyar

Az ősi értelem: *rossz dolog történik*.

A magyar RX gyökszavak: *rá, rí, (rá-)ró, ró (rovás)*.

RX, összehasonlító táblázat

raá = néz, lát	r'e, r'i = nézzed!	ree = rivalgás	róa = gonoszság
-ra, -rá	-re	rí	(meg-, rá-)ró
raá = rossz	ree, reá = barát		raúa = megrongált

rá-	reá		ró (vésve ír)	
-----	-----	--	---------------	--

XR, héber táblázat

ará = átöntötte, átömlesztette, kiürítette, vegyítette, kitakarta, feltárta		XR	
		ore = átönt, átömleszt, kiürít, vegyít, kitakar, feltár	
ár = felébred	ér, erá = éber	ir, arim = város	or = irha! bőr
ár = számarcsikó	zaj	ir, irin (arám) = angyal	
arai (א) = ideiglenes, alkalmi			XR
ari, arje, arajot = oroslán		ártó	or (א) = világít ur = fény, tűz
ari (א) = árja		szúr	or, orot (tsz), orá (א) = világosság, fény
ará (א) = leszedte, letépte (növényt), átkozta		ore = leszed, letép, átkoz	
ar'a (arám, א) = föld, világ			XR
ará, ér'á (א) = történt, megesett			
		erúa (א) = történés, eset	

XR, összehasonlító táblázat

ará = átöntött		eruj = leöntés		ár = kiürített
ár(-ad)		(gyógy)ír, író (túróról)		űr
ari = oroslán	órek = (vér)ér	ér = éber, or = bőr		ore = letép
ár (beleszúr)	(oda)ér (folyik)		őr, (b-)őr	ürü (herélt juh)
	ér = élénk	i = sziget, ir = város		
	eró	ír (ékirás)		
arai = ideiglenes or = fényes		ari = oroslán, eruj = átöntés		úr = fény, tűz
ara (menyasszony), ér(-ik)		ír ('körmöl', betintáz)**		úr
ar'a = föld, világ			orlogin = falióra*	
ár, áru, ár (terület) (meg-)éri				óra

*Orlogin = falióra: ore = feltár, l' = -hoz, og = köröz (ingája körbeleng).

** A magyar **ír** szó már nem a rovást, hanem a tintaírást jelenti.

RW (W=V) gyök, héber

A héber RXV gyökszó: raavá (א) = látványosság. RV: rave = átázott,

nedvdús, ravá = szomját oltotta, telítődött, rive = megitatta.

A héber RV gyökök közös értelme: *betelik vele.*

A héber RV gyökszavak bővülése

A héber RV gyökszavak csak h, j, k hangot vesznek fel.

rv rxv	rv-h	rv-j	rv-k
--------	------	------	------

RV, héber táblázat

rave = teleivódott, átázott, nedvdús	rive = megitat, szomjat olt	RV
ravá = telítődik, telítődött, szomját oltotta, nedvdús		
raavá (א) = látványosság		RXV
ravah = elterjedt, megkönnyebbült	rovéah = elterjed (vélemény)	RVH
revah = távolság, köz, felszabadulás, megkönnyebbülés, haszon, kereset		
r'vahá = megkönnyebbülés, tágasság, kényelem		ruvah = tágul, tágított, szellőztetett
rvahim = haszon, kereset, osztalék	rivah = tágít, szellőztet	
ravuj / rivuj = nedvdús, átázott, megitatott / átáztatás, megitatás		RVJ
ravák, ravaká = agglegény, nőtlen, hajadon		RVK

RV, összehasonlító táblázat

	raavá = látványosság		
	revü, ravatal*		
revah = megkönnyebbülés	ree = rivalgás	r'vahim = haszon	
(el-)réved, révület	rivall, rivás	rovancsol	
raúa = rozoga		raúa = megrongált	
reves (redves)		rovás (vésés, írás)	

*Fekete posztóval takart faállvány, amelyre a koporsót helyezik.

A **rovancsolás** az üzleti könyvek megvizsgálása és összeegyeztetése.

RB/V gyökök, héber

Az RXV gyök: raáv = *éhség, éhínség*, raev = *éhes*.

Az RV gyök: rav = *veszekszik*, riv = *perlekedés*, rivá = *leány, leányzó*.

E két héber gyök közös értelme: *éhség*.

R-B/V gyökszavak: rabá = nagy, sok, rav = sok, nagy, elég, vezér, úr, tanító, mester, rabbi, ribó = 10.000, ribá = lekvár, szaporít, növelte, beleértve, rov = bőség, többség, java, rov'ai = lövész, rove = ifjú, puska.

R-B/VX gyökszavak: ravá = meghágtá, reva = fekhely, eső, negyed, ribúa = négyzet, ravúa = négyszögletes, ribá = négyszerezte, négyzetre emelte, rivéa = dédunoka, 4. nemzedék, róva = városnegyed.

Az RB/V gyökök közös értelme: minden irányban és időben terjed.

R-B/V, héber táblázat

raáv = megéhezett, éhség, éhínség		raev = éhes	RXV
raev = éhes			
ravá = meghágtá, fajtalankodott			RVX
	reva = eső, fekhely, negyed*	róva = város-, negyed	
r'vai = 4. éves /pl. gyümölcsfa/	r'vi'i = negyedik		
		rivéa = dédunoka, 4. nemzedék	
		r'vi'á = kör-, negyed (kvadráns)	
ribá = négyzetre emelte, négyzetesre formált, négyszerezte		RB/VX	
ravúa = négyszögletes		ribúa = négyzet /-re emelés, négyszög	
rav = veszekszik		riv / rivot = veszekedés / perlekedés	R'V
		rivá (') = leány, leányzó	
rabá (arám) = nagy, sok		rov'ai (ס) = puskás, lövész	RB/VX
rabá = nagy, sok, sokasodik, szaporodik, nagyobbodik		RB/V	
		ribó = 10.000	rov = többség, javarésze
	rov, rubim (tsz alakú) = sokaság, nagyság, bőség, többség, java		
rav, rabot (tsz alakú) = tanító, mester, úr (gazda)		rubá = növelt, szaporított	
rav, rabanim (tsz alakú szó) = nagy, sok, elegendő, vezér, katonai rang, rabbi			
rabi! = csoda-, rabbi, tanító tiszteletbeli címe		rove = ifjú, puska	
		ribá = lekvár, szaporít, sokasít, növel, beleértve	
	rubim (tsz) = sokaság, nagyság, bőség, többség, java		RB-im
rabim (tsz) = sokan, nagyközönség, többesszám			

r'vavá / r'vavit = 10.000 / tízezred			RB/V-V
ravav (rav) = sokasodik	ribev = pepecselt, olajozta, tízezer szeresre emelte		
raviv, ravivim = eső, esőcseppek			
r'vav = zsiradék, zsírpecsét ruhán	rubáv = pecsétes (ruha) 10.000-szeresedett		
ravac / ravuc = lehever / hever	ribec = megöntöz, fellocsol		RVC
	revec= heverő	r'vicá = heverés	rubac = fellocsolt, öntözött
rav-cal'ón = sokszög	ribuc = utca locsolás		
raavtán /-i = mohó, falánk			RXV-T
		r'vi'it = negyed, -ik, (ókori) űrmérték	RVXT
		rova'ot (x) = lövészet	RVXT
rabat = sok, sokat (bibliai kif)			RB/V-T
rabot = sokat		ribit = kamat	
rabati = nagy, nagyszabású			r'vutá = előny, nagyszerűség
ravad = megágyazott, alá-, terítette		roved, rovad = réteg	RVD
r'vidá = terítés		rapid = nyaklánc	
ravag = felhalmoz		r'vigá = halmozás	RVG
rav-goni / ravgoniut = színes, sokszínű /-ség, változatos /-ság			
		r'vijá = párosodás, esős évszak	RVJX
		r'vi'ijá = négyes (pl. ikrek), kvartett	RVXJ
ribuj = többesszám, sokaság, sokasodás, növelés növekedés, elszaporodás, -szaporítás, tenyésztés			RB/V-J
ravijá = lövés, szaporodás			
ravoch = rántott (leves)	r'vichá = rántás	hurbach = habart, berántott	RVCh
r'avón = éhség			RXV-N
		riv'ón = negyedévi folyóirat	RVX-N
rabán= bajnok, nagytudású rabbi		ribón = úr, uralkodó, Isten	RBN
rabanit = rabbi felesége		riboni = önálló, önkormányzatos	
rabanut (tsz alakú) = rabbinátus, uraskodás (életmód)			

rabanaut (א) = bajnokság	ribonut = függetlenség, felségjog, fennhatóság	
ravr'ván = hencegő, nagyzó	rivrev = felmagasztal	RV-RV

***Reva** = eső, fekhely, negyedrés. Három, teljesen különböző fogalom azonos szóval van kifejezve. Mivel tudjuk, hogy véletlen szóegyezések a gyöknyelvekben gyakorlatilag nem léteznek (ez még "leromlott" nyelvekben is nagy ritkaság), meg kell keresnünk a közös értelmet. Íme: a héber **árba** = négy. A beömlő folyadék (az áradat) térfogatát négy dimenzió szabja meg: három a térben, plusz az eltelt idő. A héber "négy" magyarul így hangzik: **ár-be**. Így az esőt már értjük. S mi köze az esőnek és az áradásnak a fekhelyhez? Ravá = meghágta.

Az RB/V gyökök bővülése

A héber RB/V gyökök nem vesznek fel p/f, h, l, k, m, s, sz, z hangot.

rxv rb/vx r'v rv/b	rv-v	rv-c	rv-d	rv-g	rv-jx rv-xj rv-j rb/v-j
rv-ch	rxv-n rv-xn rb-n	rv-rv	rv-xt rxv-t rb/v-t		

RB és RV gyök, magyar

A magyar RB és RV származékok értelme megfelel a hébernek: *sükség, sokaság, minden irányban terjed.*

A magyar RB gyökszavak: *rab, Rába.*

A magyar RB és RV származékok bővülése

A magyar RB és RV származékok nem kapcsolnak c, p/f, h, m, sz -et.

rb-b	rv-d	rb-g	rb-j	rb-l rv-l	rv-n	rv-s	rv-t	rv-z
------	------	------	------	-----------	------	------	------	------

RB és RV, összehasonlító táblázat

raev = éhes	r'vidá = leterítés		
rab	rév, révén, reve*		
rabá = nagy, sok			
Rába			
rav, rabi = rabbi	rifref = rebben		r'vavá = tízezer
rabbi	rebben		robban
			rovad = réteg

			rövid	
	<i>rabi = mesterem!</i>		<i>ribuj = sokaság</i>	
	rebeg		robog	
<i>raavtán = mohó</i>			<i>r'vijá = párosodás</i>	
rabló, rablás			robaj	
<i>riboni = független</i>		<i>ruváv = 10.000</i>		
<i>rebellis</i>		<i>ribillió</i>		
		<i>rabá = sok, ravá= meghágtá</i>	<i>rav-goni = színes</i>	
		ribanc		rubin
<i>r'vutá = előny</i>		<i>rabúa = négyszögletes</i>		
ravas $T \rightarrow Sz$		rébusz (keresztrejtvény)		
	<i>roved = aláterít</i>		<i>rabati = nagyszabású</i>	
	révész		<i>robosztus</i>	$T \rightarrow Sz$
		<i>rabot = sokaság</i>	<i>rovad = réteg</i>	
	$T \rightarrow Sz \rightarrow Z$	ribiszke, ribizli	rovat $T \rightarrow D$	
	<i>ravuc = hever</i>		<i>rabot = sokat</i>	
	réveteg (lásd még az RV-nél)		robot	

***Reve** a meleg acél felületén képződő oxidréteg.

A **rév** vízparti pont, ahová az utak befutnak, hogy folytatódjanak a túlparton. Általában védett kikötőhely is, ahová a vízijárművek kikötnek.

A **rév** magyarul sógort is jelent. Erdélyben és a Dunántúlon ismeretes még a *süv*, *sü* – Dél-Dunántúlon pedig a *bér*, *rév* is a sógor jelölésére.

RC gyökök, héber

RC gyökszavak: rac, ruc = *fut, szalad, futár, beleegezik, szeret, leró*, ricá = *kiengesztelte*, roce = *akar, kíván*, rucá = *megelégedetté tett*.

Az RC gyök értelme: *fut valami után*.

RXC: raác = *összetörte, szétzúzta, óhéber írás*, roec = *bukás*.

Az **RCX** gyökszavak: racá = *átszúrta, szíjjal verte*, r'ciá = *átfúrás*.

E két gyök közös értelme: *átszúr, tördel*.

A héber RC gyökszavak bővülése

A héber RC gyök csak c, d, f, j, ch, n hangot vesz fel.

rxc rcx rc	rc-c	rc-d	rc-p/f	rc-j	r-ch	rc-n rc-xn
------------	------	------	--------	------	------	------------

RC, héber táblázat

raac = összetörte, szétzúzta, óhéber írás	roec = bukás (a veszte)	RXC
racá = átfúr, -szúr, szíjjal megver	r'ciá = átfúrás (árral)	RCX
ricá / rucá = szíjjal hasít /-ott, szíjjal megver /-t	r'cuá = szíj, sáv, földcsáv	
rác = szalad, fut, futár, futóbajnok, futball szélső		RC
racá = akarta, kívánta, beleegyezett, szerette, lerótt		ruc = szaladj!
	ricá = futás, szaladás, kiengesztelte, ki-, megbékítette	
	rucá = kiengesztelt, ki-, megbékített, elégedetté tett	
racac = szétzúzta, nyomorgatta	r'cicá = széttörés, szétzúzás	RCC
racuc = össze-, megtört, rozoga, szétzúzott, törekeny	rucac = szétzúzott	
	ricuc = szétzúzás, összetörés, elnyomás	
	rocec = összetör, szétzúz, eltipor	
riced / ricud = ugrált, ugrádozott /-zás, vibrált / vibrálás		RCD
recef = parázs, folyamatosság	ricpá = parázs, padló	RC-P/F
racuf = folytatólagos, tele van, egymásután, csatolt, kikövezett, padlózott		
racif = összefüggő, folyamatos, parti sétány, rakpart, peron		
racaf / ricuf = kikövezte, csempézte /-és, padlózta /-ás		
	ricef / rucáf = kikövezte, kicsempézte /-ett	
	r'cifut = folyamatosság, folytonosság	
racah = meg-, gyilkolta	ricah = öldös, tömegesen gyilkol	RCH
récah = gyilkosság	r'cihá = gyilkolás	rocéah = meggyilkol, gyilkos
rachán, rachani = tömeg-, gyilkos (gyilkos, tárgy is)		rochani = gyilkos (pillantás)
racuj = kívánatos (helyes), kedvelt, szívesen fogadott		RCJ
	ricuj = kiengesztelés, ki-, megbékítés	
r'cijá = akarás, kívánás, beleegyezés, meg-, kibékülés		

racón = akarat, szándék, kedv	r'coni = akaratos, szándékos	RCN
	r'cini /-ut = komoly /-ság	
rac'án / rac'ánija = varga, szíjgyártó / szíjgyártó műhely		RCXN

A *rikud* = tánc a *riced* = ugrálás szinonímája.

RC és RCs gyök, magyar

A magyar és héber gyökök jelentései jól egyeznek: *futó, átszúrt-tördelt.*

A magyar RC: *rác* (*fut*), *rece*, *ruca*. Az RCs gyökszó a *rács*.

Az R-C/Cs gyökszavak bővülése

A magyar RC gyök csak k hangot – az RCs csak cs, g, j, k -t vesz fel.

rcx rcx rc – rc rcs	rc-c – res-es	rc-d	rc-p/f – rc-p
rcs-g	rc-j – rcs-j	r-ch – rc-k rcs-k	rc-n rc-xn – rc-n

RC és RCs, összehasonlító táblázat

rac = fut	rac = szalad		rucá = elégedett
rác (nép)	réce		ruca
racuj = megfelelő	riced = ugrándozott		
ráció	rece		
r'ciá = átfúrás, racif = összefüggő			
rács			
racuc = tört	racuc = rozoga		
raccsol	reccsen		
	racuf = mellékelt		
	recept		
	ricpá = parázs	ricah = öldös	
	recseg	ricsaj	
rocéah = gyilkos		racuf = folytonos	rucáf = kövezett
racka (juh szarva)		rocska (csorog)	rücskös
		ruc = szalad, r'coni = szándékos	
		ricinus ('futtat')	

Racka: pödrött szarvú magyar juh fajta (szomszéd népek nem tartották). A magyarsághoz való kapcsoltságát mutatja, hogy ezt a csavart tőr szarvú juhot távolabbi területeken is *magyar juh*nak nevezik.

A **rocska**, sajtár, vendel, geleta (haláv = tej): *fejőedény*.

RT és RT gyökök, héber

A héber és magyar RT gyökök nagyon régiek. Több ősi kép generálta őket: *kilátás* a tájra, *megrettenés*: pl. a tűztől – és a *segítség*, *barátok*.

A héber RXT gyök: root = *szemek*, r'ut = *látás*, *kilátás* (*rét*).

RTX: réta = *megrettenés*, *meghátrálás*, r'ti'á = *visszaugrás* (*rőt*, *rút*).

Az RT gyök: ratá = *kifacsarta*, *kiszolgáltatta*.

RXXT: r'i'ut = *rozzantság*. Az RXTX: reutá = *hiányosság*, *hiba*.

RXT gyökszó: reut = *barátság*. RT gyökszó: ritá = *elnéző*, *megszánta*.

RT, héber táblázat

		r'ot / r'ut (ס) = ki-, rálátás	RXT
		root (ס) = szemek	
	reutá (aram, ס) = hiányosság, hiba		RXTX
		r'i'ut = rozzantság	RXXT
	réta = megrettenés, meghátrálás		RTX
		r'ti'á = meghátrálás, visszaugrás	
		hirtá = visszarettent, elriasztotta, sziszegett	
	ritá = elnéző, kívánja neki, nem irigyli, megszán		RT
	reut = barátság		RXT
ratá = kifacsarta, kiszolgáltatta			RT
ratáv = átázott, átmedvesedett			RTV
ratóv = át-, ázott, nedves, nedvdús, vizes		rótev = mártás, lé	
ratat = reszketett, remegett		rotet = reszket	RTT
	r'tet, ritut = remegés, reszketés		
ratit = rezgő-, nyárfa		ritet = remeg, reszket	RTT
	retet / ritut = remegés, reszketés / rezgés		

	ritef = tárol (pl. pincében) rutáf = tárolt		RTF
ratah = dühöngött, fel-, forrt	ritah / rutah = felforralt / felforralt		RTH
	retah = izgalom fel-, forrás	rotéah = forr, forró	
ratúah = forralt		rituah = forralás rothim = forróvíz	
		rithá (arám, ⚗) = harag, düh	
		rithá, r'tihá = fel-, forrás, düh, harag	
rathán / rathanut = indulatos, hirtelen haragú / ingerlékenység			
		r'tíja = sebkötés, sebtapasz	RTJ
		ritjón = megszáns, szánsalom	RTJ
ratich = hegeszthető	rituch, ratachut = hegesztés		RTCh
ratach = hegesztő munkás	ritech / rutách = hegesztette, hegesztett		
ratok = lánc, bilincs	rituk = rögzítés, leláncolás		RTK
ratuká = lánc	ritek = rögzít, megköt, leláncol, meg-, lebilincsel, lenyűgöz		
	ruták = megkötött, rögzített, megbilincsel, lenyűgözött		
ratuk = rögzített, megláncolt, megbilincsel			
		rótel = súlymérték (kb. 3 kiló)	RTL
ratám / ritum = befogta / befogás (kocsiba, munkába)			RTM
ratum = befogott (kocsi, munka)	ritmi = ütemes, ritmikus		
		ritmá = hám	rótem = rekettye
ratán = morgott, zúgolódott	ritun = morgás, zúgolódás		RTN
	reten = morgás, zúgolódás	róten = morog, elégedetlenkedik	
ratnán = zúgolódik, elégedetlenkedő			
ratus = felhasított, szétzúzott, szétmarcangolt, szétroncsolt			RTS
	rites = felhasította (testet), összezúzta, szétroncsolta (élőt), retusálta		
	rutás = felhasított (test), összezúzott, szétroncsolt (élő), retusált		

A héber RT/T gyökszavak bővülése

A héber RT/T gyökszavak nem vesznek fel c, d, g, sz, z hangot.

rxxt rxtx rxt rtx rxt rt	rt-v	rt-f	rt-h	rt-j rtj
--------------------------	------	------	------	----------

rt-ch rt-k	rt-l	rt-m	rt-n	rt-s	rt-t rt-t
------------	------	------	------	------	-----------

RT és RTy gyökök, magyar

A héber RT és magyar RTy gyököket több, a látással kapcsolatos ősi kép generálta: *kilátás tájra, megrettenés (pl. tűz), segítség, barátok felismerése*. Magyar gyökszavak: *ráta, rét, retye-rutya, rőt, rút, ruta(fa)*.

A magyar RT és RTy gyökszavak bővülése

Az RT és RTy gyökök nem kapcsolnak b/v, c, d, p/f, j, l, z hangot.

rt rt – rt r-ty	rt-g rty-g	rt-h – rt-h	rt-ch rt-k – rt-k
rt-m – rt-m	rt-n – rt-n	rt-s – rt-s	rt-sz rt-t rt-t – rt-t rty-ty

RT és RTy, összehasonlító táblázat

rótel = súlymérték	ratív = ázott		rotéah = forró	r'ut = rálátás
<i>ráta</i> (mérték)	rét		rőt	rút
	reut = barátság	ritá = megszán		réta = meghátrálás
	retye-rutya	Rita		ruta (kisebb lett)*
retet = reszketés			hirtia = riasztotta	rotet = reszket
retteg rettenet	rittyent		(meg-)rött	
	rutak = rögzített		rotéah = forr	
	réteg		rotyog (fortyog)	
		ritek = lenyűgöző	ratóv = átázott	
		ritka (különleges)	rothad	
	retah = izgalom	rituk = <i>lekötés</i>		
	retek (csípős)	ritkít		
		ritmi = ütemes		ruták = rögzített
		ritmus		rutin
	ratus = hasított	ritek = rögzít, lenyűgöz		
	rétes	rítus (szokásos)		
	ratuk = rögzített			
	retesz			

*Más nyelvekben a **ruta** útélágazást is jelent, lásd: routes.

A magyarság időszakos délre vándorlását ez a népdal örökítette meg:
 „Magos a rutafa / Ága elágazik / Még a tengeren is / Átal hajladozik.”

A **kerti ruta** (*Ruta graveolens*) a Balkánon honos félcserje, de dísz- és gyógynövényként Magyarországon is elterjedt. Európa déli és Afrika északi sziklás részein vadon terem. Levélkéje fordított tojásdad. Balzsamos illatú, keserű fűvében csípős olaj van, ami bőrgyulladást okoz. Bár gyógyító hatású, csak kis adagot szabad venni belőle, mert gyomor- és bélgyulladást okozhat. Sokféle jótékony hatása ellenére veszélyes (*Megjegyzés: az összes citrusfaj is a rutaféle. A rutafélék csak a meleg éghajlaton fák, hidegebb helyeken kisebb termetű bokrok, akár lágyszárúak is lehetnek.*)

A **ruta** csúcsára állított négyzet, vagy lencsealakú rombuszt is jelent – olyasféle, mint a növények 4-es beosztású termései.

RD gyök, héber

A héber RD gyökök jelentése: *reszket*, "rájár a rúd".

RXD gyökszavak: r'ádá = *remegés, reszketés*, roed = *remeg, reszket*.

RD: rad, rud = *eltávozik, leszáll* (pl. Nap), radá = *önkénteskedett, ridá = leigázta, elnyomta, megfenyítette, megtorolta, lelapította, rode = sütőlapát, kiszed* (kemencéből), *kiperget* (mézet).

RD, héber táblázat

	r'ídá / r'adá = remegés / reszketés	RXD
raád = remegett, remegés, reszketett, reszketés	roed = remeg, remegő, reszket	
radá = leigázta, elnyomta, megfenyítette, megtorolta, önkénteskedett, kipergette (mézet), kiszedte (kenyeret)		RD
rad = leszáll, eltávozik (a Nap)	rud = eltávozik, leszáll (Nap)	
	red, r'di = szállj le! (vörös a Nap)	
	ridá = leigázta, elnyomta, megfenyítette, -torolta, lelapította	
	rode = sütőlapát, kiszed (kemencéből) kiperget (mézet)	
	redet = leszállás, la-redet = leszáll-ni	RDT
radad = leigázta, eltiporta	rided = lemezzé lapította	RDD

radud = lapos, lapított, sekélyes	ridud = lemez lapítás	rudád = lapított
	r'did = fátyol, vállkendő	
radáf = hajszolta, üldözte, futott utána	rodef = üldöz, kerget	RDF
raduf = üldözött, hajszolt, szenvedélyesen kívánt	rudáf = üldözött	
	ridef = futott utána, kergette, üldözte	
	r'difá /-ut = üldözés, hajszolás, hajhászás	
	riduj = leigázás, önkényeskedés, megtorlás	RDJ
	r'díjá = leigázás, önkényeskedés, mézpergetés, kemencéből kiszedés	
radum, radim = álmos, alvó	hirdim = elaltatta	RDM
	redem = alvás, szenderegés	
rademet = letargia, álmokór		
	rodán, rodanut = zsarnok /-ság, diktátor, diktatúra	RDN

A héber RD gyökszavak bővülése

A héber RD gyökszavak csak d, f, j, m, n, t hangot vesznek fel.

rxd rd	rd-d	rd-f	rd-j	rd-m	rd-n	rd-t
--------	------	------	------	------	------	------

RD gyök, magyar

A magyar RD gyök jelentése: *lelapít, "rájár a rúd"*.

Az RD gyökszavak: *(te-)rúd, redő, riad, rúd*.

Az RD gyökszavak bővülése

A héber RD gyök csak d, f, j, m, n, t hangot vesz fel.

rd-v	rd-g	rd-l	rd-ny	rd-r
------	------	------	-------	------

RD, összehasonlító táblázat

radá = leigázta	rided = lapította	triu = frissesség	rode = megfenyít
(te-)rúd	redő	riad	(rájár a) rúd
		r'difá = üldözés	
		riadó	
	raúa = rongált	ridá = leigázta	redet = leszállás

	redves	rideg (vas)	ródlí	
	rádad = eltiporta redet=leszállás, rodán = zsarnok			
radír	redőny			

Redves, odvas (oduas). 1. Korhadásnak indult, taplós fa / retek – a fa redvesedését egy fagomba okozza. 2. lyukas, töredező fog, 3. a redves láb: piszkos. 4. hitvány, romlott. A redves szinonímája: nedves.

Redves törésű a purhás kovácsvas, amit helytelenül ötvöztek. Az ilyen vas hidegben-melegben egyaránt törékeny.

RP/F gyök, héber

Egy ősi képet a kettőzött, az RF-RF gyök visel: *repdesés*.

Gyökszavai: rifruf = *rebbenés, lebegés*, rafráf = *pillangó*.

Az R-P/F gyökszavak: rafá = *lanyhult, meglazult, hanyatlott, alábbhagyott*, ripá = *elernyesztette, gyengítette, lazította*, rife = *lágý*.

Az R-P/F gyök értelme: *lágý, ernyedt*.

Az R~~X~~F gyökszavai: raáf = *csepegett, cseppent*, rauf = *cserepes*,

rief = *cserepez*, r'ifá = *permetezés*. Közös értelem: *csepeg, csorog*.

RP/FX: ripe = *kigyógyította*, refuá = *gyógyszer, orvostud*. rofe = *orvos*.

A jelentés kapcsolatban van a előző gyökkel: *"csepegtető" orvoslás*.

RP/F, héber táblázat

raáf = cseppent, csepegett /-tetett, tetőcserép			RXF
		r'ifá = csepegés, permetezés	
rauf = cserepes		rief = cserepezte	ruáf = cserepezett
rafe = ernyed, gyenge erélytelen, laza, erőtlén			RP/F
rafá = elernyed, ellankadt, lanyhult, meglazult, gyengült, hanyatlott, alábbhagyott			
rafia = raffia		rifá = búzadara	rupá = meglazított, -gyengített
		ripá = elernyesztette, gyengítette, lazította	
		rife = laza, lágý, ernyed, erőtlén	
r'faim (⌘) (tsz) = kísértetek, halottak, óriások			RFX-im
	refui (⌘) = orvosi	ripe (⌘) = meg-, ki-, gyógyította	RP/FX
rafá (⌘) = gyógyította		refuá = gyógyulás, gyógyszer, orvosság, orvostudomány	

		rofe, rofá (⌘) = orvos, orvosnő, gyógyít	
		ripet = elnyütte rupát = elnyűtt	RPT
		rifá = méhviasz	RFT
raftán = tehenész refet = tehenészet, tehénistálló			
rafad = ki-, aláterítette		riped = kárpitoz, kipárnáz	RP/F-D
	refed = kárpit, derékalj, alom	rupád = kárpitoz /-ott, párnázott	
rapad = kárpitos		ripud = kárpitozás, bútorhuzat	
		r'pidá = bélés, kárpit /-ozás	
rafaf = meglazult, düledezett, ingott, ingadozott, lebegett			RF-F
r'fafá = lécs, rács, zsalu		rofef = inog, düledez, lágy, puha, bizonytalan	
rafuj = ernyed, laza, erélytelen			RP/F-J
ripuj = gyógyulás /-ítás, kezelés, meglazítás / meglazulás, elernyesztés			
		rifjon = lazóság, erőtlenség, ernyedtség	
		rif'jut (⌘) = gyógyulás	RFJX
	ripők	ripek (⌘) = könyököl	RPK
rafráf = pillangó		rifref = rebbent, repdesett, lebegett, átfutotta	RF-RF
rafrefet = pudding		rifruf = rebbenés, lebegés, repdesés, felületesség	
rafas = besározta, felzavarta (vizet)			RFS
rafus = sáros	refes = sár, iszap	ripes / rupás = besároz /-ott	
	rofesz / r'fiszut = lágy, puha / lazóság, gyengeség		RFSz
rafasz = besározta, beszennyezte, meglágyult, lelazult, puhult, el-, taposta			
rafszoda = tutaj, zsámoly		rifszed = tutajoz	

A héber R-P/F gyökszavak bővülése

A héber R-P/F gyök nem vesz fel v/b, c, g, h, m, n, z hangot.

rx	rp/fx	rp/f	rp/f-d	rf-f	rp/f-j	rp-k	rf-rf	rf-s	rf-sz	rp-t	rf-t
----	-------	------	--------	------	--------	------	-------	------	-------	------	------

RP és RF gyök, magyar

A magyar gyökök értelme: *laza, repül* (a *csorog* jelentés itt hiányzik).

A magyar RP gyök: *répa, röp-*. Az RF gyök: *ráf, rőf*.

A magyar RP és RF gyökök bővülése

A héber R-P/F gyök nem vesz fel v/b, c, g, h, m, n, z hangot.

A gyök egyik nyelvben sem bővül v/b, h, m, n, z hangokkal.

rp rf	rp-c rp-cs	rp-d	rp-p rf-f
rp-g rf-g	rp-k	rp-l	rp-sz
			rp-t rp-ty

RP és R/F, összehasonlító táblázat

rafe = laza, rafus = sáros		rifref = repdes	
ráf (lazán teszik fel)		röp-	
	rupá = lazított, rafus = sáros	ripek = könyököl	rupá = gyenge
	répa	rőf (kb 2 könyök)	rúpia (ezüst)
	refes = iszap	rupát= elnyűtt	
	repce (olajütés)	ripacs	
rofesz=szétapos	parpár = lepke ('repke')	rafrac = pillangó	
rapity(-ára tör)	repít	röpít	
	rife = elernyed	rifruf = röpdösés	
	reped	röpdös	
	rafrac = pillangó	rofef = puha (hang)	
	repdes	röffen, röfög	
rofef = puha		r'fafá = lécs	
raffia		roppan	
	rifref = repdesett	rofef = düledező	
	repked	ropog	
ráfás = zavaró	rifjon = lazaság	ripek = könyököl	
raplis	repkény	ripők (pimasz)	
r'pidá = bélés	rifref = repdesett		
rafinált	repül, repes		
rafszóda = számoly, rofef = ingadozó		rifruf = felületesség, rofes = eltapos	
rapszódia		ripsz-ropsz	

A **ráf** 3–4 ujjnyi széles vasabroncs, amit a kerékre húznak. Ráhúzáskor még forró, hogy lehülve annál jobban megfeszüljön a keréktalpon.

A **róf** hossz mérték, a kar hosszúságát méri a mellközeptől a hüvelykujj hegyéig. Nagysága vidékenként változott. Szintén hossz mérték volt a "**könyök**", (a középső ujj hegyéig), ami nagyjából a fele volt a rőfnek.

India nagy részén **rúpia**, rúpi, rupaj, rubaj a pénz neve. A szó a szanszkrit rupjakámból származik, jelentése: ezüsből készült. (A természetesüst lágy.)

A **repece** keresztesvirágú ipari növény, magjából olajat ütnek.

Ripacs: hatás vadászó, ízléstelen eszközöket alkalmazó színész.

Refed = derékalj, alom – ripud = kárpit → **rá-fed**.

A **raffiapálma** Madagaszkár szigetén honos. A levélfonák bőrét a levélrosttal együtt kalap, szőnyeg, függöny készítésre használják.

Ripók: kihívóan szemtelen, pimasz, faragatlan. **Ripek** = könyököl.

A **rapszódia** a görög rapszódok (szavalók) által előadott hősdal, egy eposz kiszakított (a szó is ezt jelenti) darabja. Újabban azokat a műveket nevezik így, melyekben az érzés heve szétöri a formát. Zenében az, ami szeszélyeskedik (pl. Liszt Ferenc) – nem köti magát szabályokhoz.

RG gyök, héber

A héber RG gyök, a "haragvó" GR tükörgyöke. Furcsa, hármas értelmű gyök: *felindulás, pillanatnyi, nyugalom*. A késői RG mentális reprezentációjába máig "beszűrődik" a **grrr** morgás jelentése.

RGX gyökszavak: ragá = *nyugodott, felkorbácsolta*,
ragúa = *kipihent, nyugodt*, ragéa = *békés*, rig'í = *futólagos*,
rega = *pillanat, perc*, róga = *nyugalom*.

RG, héber táblázat

ragá = nyugvó, felkorbácsolt	rig'í = pillanatnyi, futólagos	RGX
	reegá = pillanat, (népiesen) perc	
ragúa = kipihent, nyugodt	r'gíá = megnyugvás	
ragéa, r'géa = nyugodt, békés		róga = nyugalom
regev = rög, göröngy	rög-gör	RGV
ragál = pletykált, megszólta	rigel = kémkedett, kikémlelte	RGL

ragil = általános, rendes, mindennapos, szokásos, hétköznapi, gyakorlott		
ragli = gyalogos	regel = láb, versláb, ünnep, -szor	
	r'gilut = meg-, szokás /-szokottság, gyakorlottság	
ragláim (kettősszám) = két láb	rigul = kémkedés	
ragám = megkövezte	rigum, r'gima = megkövezés	RGM
	rüg	rugám = megkövezett
	rigen = zúgolódott, panaszkodott	RGN
ragán = zúgolódott, elégedetlenkedett	rógen = elégedetlen, panaszkodik	
	rigún = zúgás, morgás, méltatlankodás	
ragas = háborgott, morajlott, moraj, érzékeny, érzelem, érzet, érzék		RGS
	rigus = érzelem, felindultság, izgatottság, felzaklatás, izgalom	
ragis = érzékeny	reges = érzelem, felindultság, érzés, érzék, moraj	
ragus / r'gisá = felindult, izgatott, meghatott / érzés, lelki izgalom		
ragsán = érzélgős, izgulós	rigsá = érzék, lárma, zaj	
ragsani = érzelmes, érzélgős	r'gisut = érzékenység	
	rgizá / rugzá = harag, düh	RGZ
ragáz = meg-, haragudott, felindult, bosszankodott, megrendült, izgatott		
ragúz / ragzani = dühös, haragos	rógez / rogzá = haragszik, dühös, bosszús / -ság	
ragzán, ragzanut = ingerlékeny /-ség, hirtelen haragú / lobbanékony		

Az RG gyökszavak bővülése

A héber RG gyök csak v, l, m, n, s, z hangot vesz fel.

rgx	rg-v	rg-l	rg-m	rg-n	rg-s	rg-z
-----	------	------	------	------	------	------

RG és RGy gyök, magyar

A nyugalom és a pillanat ellentétét a gyök mindkét nyelvben hordozza.

A két magyar gyök értelme keveredik is: *felindulás, pillanatnyi állapot*.

Az RG gyökszavak: *rag, ragu (leves), rág, rég, rege, rigó, rög, rüg, rugó*. Az RGy gyökszavai: *ragya, rogy, rügy*.

Az RG (és a csak magyar) RGy gyökszavak bővülése

Egyik nyelv sem vesz fel b, c, j, h, k hangot.

rg rgy	rg-v	rg-cs	rg-d	rg-g rgy-g
rg-l rg-ly	rg-s	rg-sz	rg-t	rg-z

RG és RGY, összehasonlító táblázat

A G hang, a K újkori hangváltozása gyakran felcserélődik elődjével, a K-val. Sőt néha a különböző lágysági fokozatú H elődökkel is. Pl. rag, rög → rak / rág → rák / ragad → rakad / régi → rahók (messzi).

regev = rög	rahók = távoli, ragil = szokásos	regev = rög	regel = láb
rag	rég, régi	rög	rúg, rúgó
reges = moraj			rig'í = pillanatnyi
rág			rugó
rach = lágy	ragál = pletykált	róga = nyugalom	
ragu (leves)	rege	rigó	
regev = göröngy	rigel = kikémlél (megismer)	radu = leigázott, rig'í = futólagos	
ragya	régió	rogy (rodj, rongy)	rügy
rakik = lepény, rikuk = nyáladzás		rig'í = pillanatnyi	
ragacs, rágcsál		rögvest	
rikúah = kenőcs			
ragad			
rikák=pocsolya	rigel = kikémlél		
ragyog	reggel		
ragil = általános		ragli = gyakorlott	
ragály		rigli	
ragál = pletykált	rogel = pletykál	ragil = szokásos	ragláim = két láb
rágalmaz	regél	rigolya	rugalmas
reges = moraj	rahók = távoli	regev = rög, iszem = raktároz	rugzá = düh
rágás, rágós	régen		rög-eszme rúgás
ráchasz = kapocs			rega! =azonnal ragus= felindult
ragasz, ragaszkodik			rögtön rugaszkodik
regev = rög		rógez = dühös	róga = nyugalom
ragoz		riogat	rögzít

A fekete **rigó** szép énekével teremt kellemes hangulatot.

Raguleves: vegyes zöldségleves.

Vessük össze a héber *regel* = láb, -szor, -ször, a *ragil* = megszokott és a *rigel* = kikémlél szavakat a magyar **reggel** szóval. **Megszokott** dolog, hogy a nap minden reggel feljön. Ilyenkor lehet alaposan körülnézni, **kikémlélni** a tájat. S ez akárhány-szor is megismétlődik.

RH és RH gyök, héber

A két héber RH gyökök közös értelme: *szag-riasztás*.

RH gyökszó: *rahá* = *visszariadt*. RH: *réah* = *illat, szag*, *rihá* = *szaglás*.

RH és RH, héber táblázat

	<i>ráah</i> = levegő, szél, égtáj, lélek, ördög, szellem, kísértet	RH
	<i>heriah</i> = megszagolta, szaga van, illatot árasztott	
<i>réah</i> = illat, szag	<i>rihá</i> = szaglás	
<i>rahá</i> = visszariadt		RH
<i>raháv</i> = széles,-ség, szélesedik, bő, tág, tágas, kitágul	<i>r'hóv</i> = utca	RHV
<i>r'havá</i> = tér, térség	<i>róhav</i> = szélesség	
<i>rahavut</i> = bőség, bőkezűség, tágasság		
<i>raháv</i> = fennhéjázott, merészelt, tengeri szörny	<i>róhav</i> = gög, dolyf	RHV
<i>rahác</i> = mosdás, elmos, fürdik	<i>rihuc</i> = megmosás	RHC
<i>rahic</i> = le-, mosható	<i>r'hicá</i> = fürdés, mosdás, mosakodás, meg-, elmosás	
<i>rahuc</i> = megmosott, megfürdetett		
<i>rahacá</i> = fürdő, fürdés	<i>rihec / ruhác</i> = megmosta / megmosott	
<i>raháf</i> = lebegett, repült, rebtent, remegett /-és		RHF
	<i>rihef / rihuf</i> = rebben, repdes, lebeg /lebegés, stb.	
	<i>r'hifá</i> = repülés, lebegés, repdesés	
<i>rahók</i> = messze, távol, távoli	<i>rihek / ruhák</i> = eltávolította /-ott	RHK
<i>rahák</i> = távol van, el-, távolodott	<i>róhak</i> = távolság, messzeség	
	<i>rihuk</i> = távolság, eltávolítás, időpont kitolás	
<i>rahel, r'hélá</i> = anyajuh		RHL

rahám = dögkeselyű, meg-, szeret		RHM
	rihem = megkönyörült, sajnálta, megszánta, irgalmazott	
rahim (arám), rahum = kedvelt, szeretett		ruhám = megszánják
ráhum (arám, ⚭) = könyörületes, irgalmas	r'himáj (arám, ⚭) = kedvesem, drágám	
rahamim / rahmán = szájalom, könyörület /-es, irgalom, irgalmas		
	reham = anyaméh	
	réhaim = malom, malomkő	
rahamaná (arám, ⚭) = Isten		
rahamani = könyörületes, irgalmas		
rahemet = méhgyulladás		
	réhani = illatos, jószagú	ruhani = szellemi RHN
	rihrah / rihruáh = szaglászok / szaglászás	RH-RH
ráhas = érezte, érzés, nyüzsgött, nyüzsgés, hemzsegés, csúszott-mászott, mászás, morgás, moraj, rebegés, gondolat		RHS
	rihes = érezte, nyüzsgött, csúszott-mászott, sutogott	
	r'hisá = mozgás, mászás, érzés, nyüzsgés	
rahasus = rezdület, mozzanat	rihus = mozgás, mozdulat, nyüzsgés	
rahát = vályú		rihatá (arám, ⚭) = sietség RHT
rahit = bútordarab		r'hut = folyékony, bútorzat, bebútorozás
r'hitim = bútor	rihet = bebútorozta	beruház ruhát = bebútorozott
rahut = folyékony (beszéd), gyors, sietős		
	r'hitut = folyékony (beszéd), gyorsaság, kapkodás, gyakorlottság	
ráhat = teniszütő, szórólapát		RHT

Ismét meglepő ellentétek: a rahám = *dögkeselyű* és *megszeret*, a riham = *megkönyörül*. Magyarázat: a holtakat nemcsak könyörületből, hanem a közösség egészség védelmében is el kellett takarítani. Mivel őseinknél, a rendszerint kőkemény földre való temetés nehézkes volt, nagyon örültek, ha a probléma "magától" megoldódott. Ez az oka annak, hogy (pl. az indiai népek) irgalmas állatnak tartották a dögkeselyűt...

Réhaim = malom többszámú alak, a ruáh = szél fogalomhoz van köze.

Az RH gyökszavak bővülése

A héber RH és RH gyökszavak nem vesznek fel d, g, h, j, sz, z hangot.

rh rh	rh-v rh-v	rh-c	rh-f	rh-k	rh-l
rh-m	rh-n	rh-r rh-rh	rh-s	rh-t rh-t	

RH gyök, magyar

A magyarban csak távoli kapcsolat van a héber RH *szag-elriaszt* jelentésével. Az RH gyökszavaink: *riih, ruha*.

A magyar RH gyökszavak bővülése

rh	rh-d	rh-g	rh-j	rh-l	rh-m	rh-n	rh-z
----	------	------	------	------	------	------	------

RH, összehasonlító táblázat

			rihus = nyüzsgés
			riih, riühös
			raháv= bő, ruchász = begombolt
			ruha
		H → K	rakív = rothadt, réah = szag
			rohad
			rúah = ördög
			röhög, röhej
			rahám = dögkeselyű rihá = szaglász
			roham riuhell
			rahut =sietős ruhát = bútorozott
			rohan (be-)ruhász

Ruchász = begombolt, bekapcsolt, összekötött → *ruha, felruház*.

RJ gyök, héber

A héber RXJ gyök: raajá = *pásztor* (arám), ri'ijá = *legelés, legeltetés*, rá'já = *hitves, barátnő, szerető* (nő). Elvont értelem: *raj, összetartozók*.

Az RXJ gyök: rauj = *méltó, alkalmas, jár neki*, r'ajá = *bizonyíték*, ri'ijá = *látás, megnézés*. A gyök értelme: *rálátás*.

RJ, héber táblázat

raajá (arám, ⚗) = pásztor	r'ijá = legelés, legeltetés	RXJ
rá'já = hitves, barátnő, szerető (nő)		
rauj (⚗) = méltó, megfelelő, alkalmas, kijár neki		RXJ
r'ajá (⚗) = bizonyíték	r'ijá = látás, meg-, nézés	
ra'ajon /-i = gondolat, -i, eszme, -i, ötlet		RXJ-N
	raajón (⚗) = kihallgatás, találka, interjú	RXJ-N
	r'ijot (⚗) = látási viszonyok	RXJ-T

RJ, magyar gyök

A magyar RJ gyöknek egy gyökszava van: *raj*.

Az RJ gyök bővülése

rxj rxj – rj	rj-k	rxj-n rxj-n – rj-n	rj-xt – rj-t	rj-z
--------------	------	--------------------	--------------	------

RJ, összehasonlító táblázat

r'ijá = legeltetés			
raj			
rauj (⚗) = jár neki			
rajkó			
rauj = méltó			
Rajna, rajong			
rauj = érdekes	r'ajón = ötlet		ribuj = sokaság
rajt, rajtol	rejt		rojt
ijúr = rajz	r'ijá = meglátás		
rajz	rejtély, rejtvény		
rhisá = nyüzsgés	r'ajá = bizonyíték		
rajzás	rejtőzik		

Rajkó: cigány-, gyerek. **Rajna:** Nyugat-Európa egyik legfontosabb folyója.

Az RK és RK/Ch gyökök, héber

A héber RK gyök: rak = *csak*, raká = *halánték*, réka = *léha, üresfejű*,

rek = *tartalmatlan*, rik = *légiüres tér, hiáavalóság*, rok = *nyál, köpet*.
Az RK gyök értelme: *üresség*.

RKX gyökszavak: raká = *dobogott, dobbantott, taposta, kinyújtotta*,
raki'a = *égbolt*, réka = *alap, háttér*, riká = *lelapította, lemezzel fedte*,
rikúa = *lemez*, ruká = *lapított*. Az RKX gyök értelme: *rá-rak*.

Az RK/Ch gyök: rach = *puha, lágy, zsenge, megpuhul*,
roch = *gyengédség, puhaság, finomság*. A gyök értelme: *lágyság*.

RK, héber táblázat

ra <i>k</i> i'a = égbolt, lapítható	égdörgés		RKX
	réka = alap, háttér	ruká = le-, lapított lemez	
ra <i>k</i> á = dobogott, dobbantott, taposta, kinyújtotta			
		r'ki'á = dobogás, dobbantás	
	riká / rikúa = le-, lapította /-ás, lemezzel fedte, fedőlemez		
ra <i>k</i> = csak, kizárólag	rik = üresség, légiüres tér, hiáavalóság		RK
	rek = üres, tartalmatlan	rok = nyál, köpés, köpet	
ra <i>k</i> á = halánték	réka = léha, üresfejű, 'senki'	lággy	
ra <i>k</i> áv = meg-, rothadt / rothadás, korhadt /-ás			RKV
ra <i>k</i> úv = romlott erkölcsű, rothadt, korhadt		rokev = rothad, korhad	
ra <i>k</i> ív / rekev = rothadékony / rothadás, korhadtság			
ra <i>k</i> ivut = rothadtság	rikavón = rothadás, (erkölcsi) romlottság		
ra <i>k</i> buvit = korhadás, rothadás			
	rékut = üresség		RKT
		r'kiut = nyújthatóság	RKXT
ra <i>k</i> ád = táncolt	rikud = tánc	roked = táncol	RKD
	megreked	riked = táncolt, ugrált, szitált	
ra <i>k</i> dán /-it = táncos, -nő	r'kidá = táncolás		
ra <i>k</i> efet = ciklámen			RKF
ra <i>k</i> ah / rikah = illatszert kevert / gyógyszer készített			RKH
		rukáh = kevert, készített (gyógy-, illatszert)	

	rekah = illatszer keverék	rokéah = gyógyszerész
		rikúah = kenőcs rokhut = gyógyszerészet
rakak = köpött	rikek = köpködött	RKK
rakuk = ki-, megköpött	r'kiká = köpködés	
rakik = lepény	rikuk = nyáladás	
r'kakit = köpőcsésze	rikák = pocsolya, sekély víz, mocsár	
rékán = tartalmatlan, üres, -fejű, tudatlan	roken = kiürít	RKN
	riken = kiürít	rukán, rikun = kiürítés
	rékánut = üresség, tartalmatlanság	rokán = kiürített
	rékám = üres, üresen, üres kézzel	RKM
rakám = hímezte, összeesküvést szőtt	rokem = hímez, hímező	
	-rak-am-	rikem = formálta, képezte
	rekem = szövés, hímzés	rukám = hímzett, formált
		rikmá = hímzett anyag, hímzés, élő szövet
		rikum / r'kimá = hímzés / képződés, keletkezés
rakáz = intéző, gondnok		RKZ
	rikez / rukáz = sűrít, koncentrálnak / összpontosított	RKZ

Rékám = üres, üres kézzel → hékám, hékás.

R-K/Ch, héber táblázat

	roch = puhaság, lágyság, gyengédség, finomság	RK/Ch
rach = puha, elpuhult, lágy, zsenge korú		
rach (rachach) = megpuhul		RChCh
racháv = lovagolt, (motoron, kerékpáron) utazott, kocsis, lovas		RK/Ch-V
rakivá = puhány (állat)	r'chivá = lovaglás, (motor, kerékpár) utazás	
rachuv = lovagolva	rochev = lovagol, lovas, oltvány	
	rechev = lovas, jármű, fogat, kocsi, kocsis, oltóág, felső malomkő	
rachev = jármű, kocsi, fogat, oltóág, malomkő	r'chubá = kengyelvas	
rakáv = kocsis, lovas	rikev = vegyítette	rukáv = vegyítik

r'chuvá = térdkalács	r'chív = összetevő, alkotórész		
rakevet = vonat			
	richpá, r'chafot = rezeda		RCh-P/F
rachich = lágy, puha	rikech = meg-, puhította		RK/Ch-Ch
rakichá = puhány (állat)		rukách = megpuhított	
rakechet, rakit = angolkór	r'chichut = puhaság, lágyság		
rachál = házal	rochel / rochlut = házal, házaló /-ás		RChL
rachil / r'chilut = pletyka / rágalom			r'chulá = áru
rachlán = pletykahordó	richlel = pletykál		
	r'chiláj (8) = pletykafészek		RChLX
rachún = le-, föléhajlott	riken = lehajlította		RK/Ch-N
	rikun = meg-, lehajlás, lehajtás		
rékán = tartalmatlan, üres, -fejű, tudatlan	roken = kiürít		RKN
	riken = kiürít	rukán, rikun = kiürítés	
	rékánut = üresség, tartalmatlanság	rokán = kiürített	
rachrach = lágy, puha	richrech = megpuhította, -lágýtotta		RCh-RCh
rachruchi = lágy, puha, elpuhult		ruchrách = megpuhított	
rachruchit = lágyság, puhaság, elpuhultság			
ráchas = be-, meg-, szerezte	r'chisá = meg-, szerzés, szerzemény		RChS
	rechés = paripa, (fegyver) beszerzés	r'chus = vagyon, tulajdon	
		r'chusán = kapitalista	
ráchasz = bekapcsolta, -gombolta	richesz = összekapcsolta, begombolta		RChSz
rechesz = ruhakapocs, heglánc	ruchász = begombolt, bekapcsolt, összekötött		
rachus = begombolt, bekapcsolt ruha	rochszán = zipzár		
rakut = puhaság, lágyság, gyengédség			RK/Ch-T
rakit / rakot = angolkór / gyengéden			
rakáz = intéző, gondnok			RKZ
	rikez / rukáz = sűrít, koncentráll / összpontosított		RKZ

Lovagolva a térdkalácsán → rachúv b'-**rechuváv**.

A héber RK és RK/Ch gyökszavak bővülése

A héber R-K/Ch gyökök nem vesznek fel c, g, j hangot.

rkx rk/ch rk	rk/ch-v rk-v	rk-d	rch-p/f	rk-h	rk/ch-ch rkk	rch-l
rk-m	rk/ch-n rk-n	rch-r	rch-s	rch-sz	rk-xt rk/ch-t	rk-z

RK gyök, magyar

A magyar gyök szétváló értelmé azt igazolja, hogy a rovásírás kétféle k betűje is különböző eredetű volt. (Úgy, mint a héberben.)

A magyar RK gyök: *rák* (puhány), *rak*, *róka* (szaglászott).

Az R-K/Ch gyökszavak bővülése

A héber RK és RK/Ch gyökök nem vesznek fel c, g, j hangot.

A magyar RK gyökszavak g, j -t nem kapcsolnak.

rk	rk-cs	rk-d	rk-k	rk-l
rk-n	rk-r	rk-s	rk-sz	rk-t rk-ty

RK, összehasonlító táblázat

réka = alap, riká = lelapította				
rak				
rakivá = puhány réka = alap		ruká = lelapult, rihreh = szaglászott		
rák	Réka		róka	
		rigsá = lárma		
		rikácsol		
rékut = üresség		r'gizá = düh		
rak-tár (összetett szó)		(meg-)ríkat		
rakuk = kiköpött richesz = kapcsol raki'a = égbolt				
rakéta	rekettye	rikító		
rikez = sűrít	riked = táncolt			
rakodik	reked			
raki'a = égbolt ruká = befedett				
(rá-)rakódik	rekedt			

	rachrach = puha		rekem = szövés rikak = mocsár	
	réli		rokka	(ki-, cu-)rukkol
	rikak= pocsolya rochel= házaló			rchichut = légyság
	(meg-)rekken	rikkancs		rokokó
		r'ki'á = égzengés rakechet = angolkór		
		rikkant	rokkant	
	rikem = képezte rachlán= pletykás rki'á= égdörgés r'chulá = áru			
rakomány	reklám	rikolt	rokolya	
	rikun = meghajlás			ruchász = kapcsolt
racon-cátlan			rokon	
	r'chulá = áru			
	reklamál			
	rukáz = intéző	rukáz = koncentrált		
rakosgat	rekord			
	r'chisá = beszerzés	reches = 'paripa'		
rakás		riksa		
	rukichá = puhány rek = üres			rikek= kiköpte
rák-ász	rekesz			rókázik (hány)

A **rokka** lábajtású szerkezet, amely fonallá sodorja a szálakat és egyidejűleg fel is tekeri a csévére.

Rokolya, rokolla: finom vászomból készült, legtöbbször fehér szoknya.

A **riksa**, jinriki, emberi erővel vont kétkerekű személyszállító kocsi. Japánban utcai közlekedésre használják.

A **rekettye** zöld vesszejű félcserje nemzetség. Valamennyi faja az Óvilágban, jobbára mediterrán tájakon terem.

RL gyök, héber

Az RL gyök a héberben is "alig pislog" – a magyarból hiányzik. Az ok az, hogy az R hang sokkal fiatalabb a beszédben, mint az L.

A héber RXL gyök: ráál = *méreg*, ra'ul = *lefátyolozott* ('rá-ül').

RL, héber táblázat

raál = méreg	hur'ál = megmérgezett	RXL
r'alá / ra'ul = fátyol / fátyolos, lefátyolozott		
rá-fel	reáli (ר) = valóságos	új jövevényszó
		RXL

RL, magyar szó egy nincs

A gyök magyarban használt idegen szavainak értelme: *eltakar*.

RL, összehasonlító táblázat

	r'alá = fátyol		r'alá = fátyol	ra'ul = fátyolos
	relé		roló, roletta	rulett

Relé: az elektromos áram mágneses hatására érintkezőket működtet.

Roló, roletta – legördíthető fényvédő az ablakon. **Rulett:** szerencsejáték.

RN gyökök, héber

A héberben alig, a magyarban azért jobban kifejlődött ki az RN gyök.

RN (RNN) gyökszavak: ranán = *dalolt*, r'naná = *megszólás*, renen = *dal, ének*, ron = *dalolás*, rinen = *ujjongott*, runán = *énekszó hallatszik (rónán)*.

Az RXNN gyök: raanán = *üde, friss, nedvdús*, rianen = *felüdítette*.

RN, héber táblázat

ran (ranán) = dalol, ujjong	riná, ron = ének, dal, dalolás	RN
ranán (ran) = dalol, ujjong	rinen = énekel, dalol, ujjong	RNN
r'naná = dal, ének, dalolás, zsolozsma, megszólás		
renen = dal, ének	a rónán	runán = énekszó hallatszik
	rinún = éneklés, dalolás, megszólás	
raanán = üde, friss, nedvdús	rianen, ruanán = felüdít, felfrissít, -ett	RXNN
raananut = üdeség, frissesség	rianún = felüdülés /-üdítés, felfrissülés /-frissítés	

A héber és magyar RN gyökszavak bővülése

A magyar RN gyök nem vesz fel b/v, p/f, j, l, n, m, r, sz, z hangot.

rn rn	rn-c rn-cs	rn-d	rn-g rn-gy
-------	------------	------	------------

rny-h	rn-k	rxn-n rn-n	rn-s	rn-t
-------	------	------------	------	------

RN gyök, magyar

A magyar RN származékok értelme a héberben (ahol más nincs), csak az RM származékoknak felelhet meg. A **d** eredetileg a visszaható igéket képezte (pl. rán-dul: önmagát **ránt**-ja). Így lett a **rend** főnév, és az ábrán-d – az **ab**- fosztóképző. A rogy-rongy közös eredetű – **n** beékelődés.

A magyar RN gyök: *rén* (szarvas), *róna*, *rúna* (írás).

RN, összehasonlító táblázat

r'em = rénszarvas	ramá=fennsík, runán =dalos	rumá=rászedés
rén német Ren	róna	rúna (run: titok)
ramac = sült		remec = zsarátnok
ránc (ránt-os)		roncs (ront-os)
ra'má = sörény ram = magasztos		rimá = féreg, deraón = gyalázat
rándul	rend (rám-od)	ronda (rom-da)
raám = dühöng ramá = színvonal		
randalíroz	rendel, rendszer	
romáh = lándzsa		
rándít (ránt)		
rom = nagyság raám = dörög	ron = dalolás	rimá = féreg
rang (rom-eg)	reng (remeg)	ring (ron-og)
ramach = hátsló	rimón = gránátalma	ramusz = eltaposott
ráng (remeg)	ringló (reng-lő)	rongy (rogy, ramaty)
	remesz = csúszó-mászó	rom = nagyság
	renyhe (remegő)	rönk (rom-ka)
rimá = féreg		r'imá = durranás, meria = megriaszt
ránt	rianás	
ramac = sült		rimá = féreg, roem = dühöng
rántotta		ront (rom-at)

A Wikipedia szerint a **rénszarvas** neve nyelvújítási szó, s azelőtt taránd-szarvas volt. (Akkor a héberben miért **r'ém** a neve?)

Rúnaírás Wikipedia: "A török és a székely-magyar rovásírást – főleg nem-magyar nyelven, rúnaírásnak nevezik, pedig a "rúna" kifejezés csak a ógermán írásra vonatkozik".

Rianás A hőmérsékleti ingadozások idején a jég összehúzódik, a parthoz fagy, és repedésekkel váltja ki a térfogatváltozást. Ha a feltorlódott jégtáblák bedőlnek, több méteres csatorna – **rianás** – keletkezik.

RM gyök, héber

Az RM közös ősképe: *mennydörgés*. Az alábbi gyök értelme: *viharzó*.

A héber **RXM** gyökszavak: *raám = dörgött, zúgott, durrant, morajlott*, *ra'má = sörény*, *roem = mennydörög, dühöng*.

RM: *ram = emelt, magas, magasztos*, *rom = nagyság, büszkeség*.

Az **RXM** gyökszavak: *r'ém = rénszarvas*, *romái = római*.

E két gyök közös értelme: *emelkedett*.

A héber **RMM** váz RM alakú gyökszavai: *ram = megférgesedik*, *rimá = féreg, csalt, becsapta*, *rumá = rászedett*. Értelem: "felemelte".

RM, héber táblázat

		<i>roem = menny-, dörög, dühöng</i>	RXM
<i>raám = menny-, dörgött, dörgés, zúgott, durrant, dühöngött, morajlott</i>			
		<i>r'imá = durranás, menny-, dörgés</i>	
<i>ra'ma (ס) = sörény</i>	<i>r'ém = rénszarvas</i>		RXM
<i>ramá = hajította, dobta, magaslat, fennsík, színvonal</i>			RM
<i>ram = magas, emelt, magasztos</i>	<i>rom, rum = nagyság, magasság, büszkeség</i>		
	<i>emelkedett</i>	<i>római = római</i>	
<i>ram (ramám) = megférgesedik</i>		<i>'felemelt'</i>	<i>rumá = rászedett</i>
	<i>rimá = féreg, csalt, becsapta</i>		
<i>ramac = hamuba sült remec = zsaratnok, tüzes hamu</i>			RMC
	<i>romáh = gerely, lándzsa</i>		RMH
<i>ramáj = csaló</i>	<i>r'mijá = becsapás, rászedés</i>		RMJ

ramách = hátsló	remek?		RMCh
ram-kol = hangszóró	összetett szó		
romem = felemel, felemelt, dícsóít, magasztal, magasztos			RMM
ramám = dícsóított, magasztalt, felemelt	romemá = fenség, felsőbbség		
ramám (rà) = megférgesedik	romám = fel-, emelt, dícsóított, magasztalt		
román = regény, szerelem			RMN
ramán = gránátvető	rimón = gránátalma	románti = romantikus	
remes = este (poet) rémes			RMS
ramasz = csúszott, nyüzsgött	r'miszá = csúszás-mászás		RMSz
ramaty	remesz = rovar, csúszó-mászó		
ramász = el-, szét-, taposta	rimesz = el-, széttaposta		RMSz
ramusz = el-, széttaposott	r'miszá = taposás		
ramaut (x) = csalás, becsapás			RMXT
ramaz, rimúz = jelt adott, jelzés, célzott rá, célzás (szóval)			RMZ
remez = jel, célzás arra (szóval)		rumáz = jelzett	
ramúz = jelzett, célzott	r'mizá = intés, jelzés, célzás		
ramzor = villanyrendőr			

A héber RM gyökszavak bővülése

A héber RM gyök nem vesz fel b/v, d, p/f, g, h, l, r hangot.

rxm rxm rm	rm-c	rm-h	rm-j	rm-ch
rm-m	rm-n	rm-s	rm-sz rm-sz	rm-xt
				rm-z

RM gyök, magyar

A magyar RM gyök: *ráma, rém, rím, rom, roma* (cigány), *Róma, rum*.

A magyar RM gyökszavak bővülése

A magyar RM gyök nem vesz fel v, c, d, p/f, h, r, sz, z hangot.

rm-b	rm-g	rm-k	rm-l	rm-n	rm-s	rm-t rm-ty
------	------	------	------	------	------	------------

RM, összehasonlító táblázat

ramá = színt	roem = égdörgés	ramá = magaslat	rum = dicsőített
ráma (keret)	rém	rom	rum
	rom = felemel, riná = dal	romi = római, rom = büszkeség	
	rím	Róma, roma (cigány)	
	rimá = féreg	roem = dühöng, morajlik	
	remeg	rombol	rumba
	ram = dícsért		
	remek		
romem = emel	romez = céloz rá	rinen = dalolt	ram = férgesedik r'imá = dörgés
rámol	remél	rímél	romlik rumli
	rimesz = eltaposta	román = szerelem	romai = római
	rémes	rimánkodik	román (nép)
remesz = rovar	ramá = elhajt		
ramaty	remete		

Rum szeszes folyadék, a cukornád melaszából, önerjedéssel készül.

A **rumba** kubai eredetű jelentése: tánc, ünnep, felkiáltás. A rumba az összes latin-amerikai tánc alapja: a megtettesült szenvedély, csábítás.

RR gyök, héber

Az RR gyöknek mindkét nyelvben csak gyökszavai vannak – nem vált kétszótagúvá. A héber rar = *folyik*, rir = *nyálka, váladék*. Magyar: *ráró*.

RR táblázat

rar = nyáladzik, kifolyik, váladék	rir = nyál, nyálka, váladék, köpet, takony
rar = folyik	riri = nyálás, nyálkás, váladékos
ráró (halászsas)	

Ráró Az Antarktisz kivételével mindenhol megtalálható. Szitál a víz felett, majd halat észlelve függőlegesen vágódik a vízbe. Karmával emeli ki, s egy fán fogyasztja el. A zsákmánnyal felszállásakor *víz csurog róla*.

RS gyök, héber

Az RXS gyök: rasi = fő (lényeg), ros = fej, csúcs, eleje, kezdete, vezér.

E gyök elvont értelme: fej.

Az R~~X~~S gyök: ráás = zúgott, rengett, megrendült, földrengés, rasá = rossz, bűnös, gazember, résa = gonoszság, roes = lármázik, zajongás.

A gyök ősi képe: földrengés.

Az RS~~X~~ gyök: rasá, r'sit = bűnös, rosszat tett, gonosz, gazember, rása, ris'á, ris'ut = rosszság, gonoszság. Elvont értelem: gonosz.

RS gyök: rás, ris = elszegényedett, szegény, ros = méreg, bürök (rossz).

RS, héber táblázat

	roes, r'isá = zajt csap, zajos, zajongás, lármás, -zás	RXS
raás = földrengés, rengett, megrendült /-és, zaj, láрма /-zott, zúgott, zajongott		
rasá, r'sit = bűnözött, bűnös, rosszat tett, gonosz, gazember		R X S
	résa = rosszság, gonoszság	
	ris'á, ris'ut = gonoszság, rosszság	
	ros (⌘) = fej, fő, csúcs, kezdete, vezér, eleje	RXS
	résa (arám, ⌘) = első szakasz, első bekezdés	
	rés (arám, ⌘) = fej, fő	RS
rasi = fő (lényeg), vezér (elv)		
rás = elszegényedett, szegényember		R'S
rés (⌘) = szegénység, 'r' betű	ris (⌘) = elszegényedik	
	ros = méreg, bürök	RoS
	ris'ut = gonoszság, rosszság	RSXT
rasut (⌘) = vezetőség, él		RXS-T
	résit (⌘) = kezdet, java, első termés, először is, mindenekelőtt	
	résiti (⌘) = kezdetleges	
rasot, r'sutá, risti = hálószerű	ristit = recehártya	RST
	riset / rusát = bekockázta /-ott, hálót szerelt rá / háló rászerelve	
	reset / risti = háló, hálózat, rostély / hálószerű	

rasut = hatóság, szegénység			
	r'sut = engedély, jogosultság, jog, cselekvési szabadság, tulajdon		
rasaf = szikrát szórt, parázslott			RSF
	resef = parázs, szikra, vész		
rasáj (s) = jogosult, szabad (megengedett)			RSXJ
rasuj = engedélyezett	risuj / ris'jón = engedélyezés / engedély (irat)		
		rosijá = fejelés (labda) RSJ	
raslán /-i = lusta, hanyag	risel = ellankaszt, elernyeszt		RSL
	résef: rést hagy	rusál = elhanyagolt, ellankasztott	
raslanut = hanyagság, lustaság	risul = hanyagság, elhanyagolás, elhanyagoltság		
rasám = be-, feljegyezte, felvázolta, fel-, beírta, írnok, jegyző			RSM
rasum = be-, feljegyzett	risem / rusám = vázolta, rajzolta / vázolt, rajzolt		
	risum = be-, feljegyzés, be-, fel-, összeírás, benyomás, nyom (jel), rajz, vázlat		
	rismi, rismit = hivatalos /-an	rósem = hatás, benyomás	
rasmán = írnok	r'simá = feljegyzés, jegyzék, szél-, jegyzet		
raasan= lármás (ember), kereplő			RXS-N
raasani = lármás, zajos, kiabáló, feltűnő			
ráasanut = zajosság, feltűnőség			
		risón (s) = első rosán = ebihal	RS-XN
		risoni (s) = első, elsődleges, elsőrendű	
		risoná (s) (mn) = első, -ként, először, első helyen	
		risonim / risonut (s) = ősök, elődök / elsőbbség	
		risres = zizegett, susogott, zörrent	RS-RS
		risrus = zizeg /-és, susog /-ás, zörren, nesz, zőrej	
rasus = rög	reses = göröngy	r'sus = göröngy	
		roses (ros) = elszegényít RSS	
		rusás = elszegényített, lerombolt	

Rés = fej, fő (arám) → a száj. **Rosán** = ebihal, mert fejből van az egész.

A héber RS gyökszavak bővülése

A héber RS gyök nem vesz fel c, d, g, h, k, sz, z hangot.

rxs rsx rxs rs	rsf	rsj	rsl	rsm
rxsn rxsn	rs-rs	rss	rsxt rxst rst	

RS gyök, magyar

A magyar RS gyökszó: *rés* (száj), a héber *fej* jelentéssel rokon.

A magyar RS gyökszavak bővülése

Az RS gyök egyik nyelvben sem vesz fel c, d, g, h, sz, z hangot.

rs	rs-p	rs-k	rs-l	rs-ny	rs-s	rs-t
----	------	------	------	-------	------	------

RS, összehasonlító táblázat

	rés = fej, fő			
	rés (száj)			
riszuk = reszelt, rasuf = szikrázó		risel = elernyeszt, ruszák = széttört		
ráspoly (reszelő)		roskad		
		rusál = ellankadt		
		(be-)rosál (megijed, bekakál)		
		rasá = gonosz, soev = szív	rosán = ebihal	
		rosseb ('szívat')	rusnya	
		rasot = hálós		
		rost, rosta		
	rasut = szegénység	reset = rostély		
	restell	rostély		

RSz gyök, héber

Szin betűvel a gyök nem jelenik meg, csak Sz: szamech-hal.

RSz gyökszó a *risz*. Ennek az egyetlen szónak azonban, mivel nem egy hanem három gyök volt a „múltjában” – értelme is három maradt:

1. R'S: rés = *szempilla* 2. RS: ros = *méreg* 3. RSz: risz = *hosszmérték*.

Ebből is láthatjuk, hogy az *s/sz* hangok sokáig nem különültek el.

RSz, héber táblázat

risz = szempilla (riszál), méreg, lóversenypálya, hosszmérték (150 m)		RSz
ráz-pak	riszpak = gyaloghintó	RSzP
riszek = szétzúzta, reszelte, összetörte, szitán áttörte		RSzK
ruszák = szétzúzott, reszelt, összetört, szitán áttört		
raszuk = reszelt, darált, összetört, szétzúzott		
reszek = püré, reszelék		
riszük = zúzás, darálás, reszelés, összetörés		
riszen / ruszán = megfélemez /-ett, megzaboláz /-ott		RSzN
reszen = hám, zabola		riszun = megfélekezés, -zabolázás
raszasz = fecskendezte, fröcskölt, permetezte		RSzSz
reszesz = sörét		ruszász = összetört, permetezett
riszesz / riszusz = fröcskölte, permetezte, fecskendezte, összetörte		
riszusz = fröcskölés, permetezés, fecskendezés, összetörés		
raszisz = szilánk, törmelék, csepp, reszelék, darabka		
raszusz = permetezett, nedves (harmattól, könnytől)		

RSz gyök, magyar

A magyar RSz gyökszava: *rés*z. Ennek értelme a risz = *hosszmérték*, és a raszuk = *széttört, lereszelt* jelentésekhez konvergál.

Az RSz gyökszavak bővülése

rsz rsz	rsz-p	rsz-g	rsz-k rsz-k
rsz-l	rsz-n	rsz-sz rsz-sz	rsz-t

RSz, összehasonlító táblázat

	reszek = reszelék, risz = hosszmérték	
	rész (részek)	
	risz = szempilla (rés)	riszük = reszelés
összetett szó	rész-vét (könny)	(riszeg-)roszog
	ruszák = összezúzott	ruszák = összezúzott

	reszket			ruszli
riszruk = reszelt risz = szemöldök			ruszán = megfélemezett	
	reszel	riszál		ruszin (nép)
	riszruk = tört		ruszász = összezúzott	
	részlet		rossz	
raszisz = darab			riszpak = gyaloghintó	
rassz			rüszt, rüszöl (hintál)	

A **ruszinok** az évszázadok folyamán mindig *rusz* néven jelölték magukat, de nemzeti tudatuk csak a 19. század második felében alakult ki.

Rüszöl: rázogatva csinál valamit.

RZ gyök, héber

Az **z/zs** hang eredete az **sz/s** volt. A héber gyök kevésbé fejlődött ki.

RZ gyökszavak: ráz, razi = *titok, titkos*, razá = *lefogyott*, raze = *sovány*.

RZ, héber táblázat

ráz, razi = titok, titkos	órez = csomagol, rizs			RZ
razá = lefogyott, lesoványodott				
raze = sovány				
razijut = titokzatosság	r'zijá / rizun = fogyás / lefogyás			RZJ
razon = soványság, rosszul tápláltság				RZN
	rózen / roznut = gróf, fejedelem / grófi cím			

Titok, ha nem tudjuk, mi van a csomagban. Az első dolog, hogy rázzuk...

A **rizs** "csomagolt", mert a többi gabonához hasonlóan hántolni kell.

RZ és RZs gyök, magyar

A magyar RZ gyökszavak: *ráz, réz* (méreg).

RZs gyökszavak: *rézs*(út), *Rezső, rizs, rozs, rózsza, rőzse, rúzs* (vörös).

Az RZ (és csak magyarban az RZs) gyökszavak bővülése

rz	rz	rzs	rz-d	rzs-d	rz-g	rz-j	rz-l	rz-m	rz-n	rz-z
-----------	----	-----	------	-------	------	-------------	------	------	-------------	------

RZ, összehasonlító táblázat

ráz = titok	raze = sovány	órez = rizs	raze = sovány	razi = titkos
ráz	réz	rizs	rozs	rúzs (vörös)
	razi = titkos, risz = szemöldök		rasaf = parázslík, roes = lármás	
	rézs(-út)		rózsa (vörös bogyó)	
	résa = első, rás = szegényember		ruszák = összetört	
	Rezső		rőzse	
	raze = sovány		riset = behálózott*	
	rezeda, rezdül		rozsdá (betegség a rozson)	
	reset = háló	ráz = titok	raze = sovány, roes = zajos	
	rezege	rizikó (kockázat)	rozoga	
		raze = sovány	raze = sovány, már = keserű	
		rizling (rezeda illat)	rozmaring	
	raszisz = reszelék	raszisz = törmelék	ruszász = zúzott	
	rezen	rizottó	rozzant	

A **rezeda** festőnövény, sárgára fest. A réz színéről nevezték el.

Rizikó olaszul: risico – kockázat. A **rizling** enyhén **rezeda** illatú bor.

*A gabonaféléket háromféle **rozsdagomba** is megtámadja.

A **rozmaring** mediterrán eredetű, örökzöld, kékvirágú illatos cserje. Régóta kedvelt dísz-, fűszer-, és gyógynövény. A kámforra emlékeztető keserű, aromás fűszert a bokor leveleiből kapjuk. Az ókorban a keleti eredetű illatszerek (tömjén, mirha, balzsam) pótlására is használták.

A **rizottó** rizses-zöldséges étel.

Copyright: Krizsa Katalin 2015. 12. 10. Átdolgozás: 2017. 02. 22.